

Проблеми та перспективи нормативного закріплення делегованого законодавства в Україні

Владислав Ігорович Катилів*

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,

Харків, Україна

*e-mail: v.i.katyllov@nlu.edu.ua

Анотація

Актуальність дослідження зумовлена відсутністю належного правового врегулювання інституту делегованого законодавства в Україні. У статті здійснено порівняльно-правовий аналіз інституту делегованого законодавства у Франції, Німеччині, Італії та Польщі з метою визначення перспектив його адаптації в Україні. Особливу увагу приділено питанням конституційного закріплення механізмів делегування, обов'язкової ратифікації делегованих актів, парламентського та судового контролю, а також правового режиму в умовах надзвичайного стану. Запропоновано рекомендації для вдосконалення конституційного регулювання делегованого законодавства в Україні з урахуванням стандартів ЄС. Методологічну основу цього дослідження становить поєднання кількох методів, таких, як порівняльно-правовий, прогностичний, системно-структурний та історико-правовий. Теоретико-методологічною базою є нормативно-правові акти країн ЄС, в яких існує система делегованого законодавства, праці провідних вчених у галузі конституційного та делегованого права. Делеговане законодавство – це інститут, який дає можливість органам виконавчої влади тимчасово здійснювати нормотворчу діяльність у межах, визначених парламентом. В Україні воно прямо не закріплене в Конституції, але фактично реалізується через надання Кабінету Міністрів права видавати нормативно-правові акти для виконання законів. Інститут делегованого законодавства є одним із ключових механізмів гнучкого правового регулювання у країнах з парламентсько-президентською та парламентською формами правління. Він передбачає надання парламентом права виконавчим органам видавати нормативно-правові акти, що за юридичною силою наближаються або прирівнюються до закону, в межах та на підставі спеціального уповноваження. В Україні ця форма регулювання не має системного інституційного оформлення, що створює проблеми з правовою визначеністю, межами повноважень та механізмами контролю. Кінцевою метою цього дослідження є надання рекомендацій щодо впровадження делегованого законодавства в українське законодавство, а також пропозицій щодо розробки проекту Закону України «Про делеговане законодавство». Розробка проекту закону дасть можливість визначити поняття, форми, межі та порядок делегування; встановити процедуру затвердження парламентом

делегованих актів; регламентувати строки дії повноважень та порядок їх припинення; закріпити механізми парламентського та судового контролю.

Ключові слова: делеговане законодавство; парламентський контроль; конституційне право; надзвичайний стан; порівняльне право.

Problems and Prospects of the Normative Regulation of Delegated Legislation in Ukraine

Vladyslav I. Katylov*

Yaroslav Mudryi National Law University,
Kharkiv, Ukraine

*e-mail: v.i.katylov@nlu.edu.ua

Abstract

The article provides a comparative legal analysis of the institution of delegated legislation in France, Germany, Italy, and Poland in order to determine the prospects for its adaptation in Ukraine. Special attention is paid to the issues of constitutional regulation of delegation mechanisms, mandatory ratification of delegated acts, parliamentary and judicial control, as well as the legal regime under a state of emergency. Recommendations are proposed to improve the constitutional regulation of delegated legislation in Ukraine, taking into account EU standards. The methodological basis of this study is a synthesis of several methods, such as comparative legal, prognostic, systemic-structural, and historical-legal approaches. The theoretical and methodological foundation consists of normative legal acts of EU countries with systems of delegated legislation and the works of leading scholars in the field of constitutional and delegated law. Delegated legislation is an institution that allows executive authorities to temporarily exercise rule-making activities within the limits defined by parliament. In Ukraine, it is not directly enshrined in the Constitution but is in fact implemented through granting the Cabinet of Ministers the right to issue normative legal acts for the implementation of laws. The institution of delegated legislation is one of the key mechanisms of flexible legal regulation in countries with parliamentary-presidential and parliamentary forms of government. It implies the transfer by parliament of the right to executive bodies to issue normative legal acts that are close or equal in legal force to law, within and on the basis of special authorization. In Ukraine, this form of regulation does not have a systemic institutional framework, which creates problems with legal certainty, limits of authority, and control mechanisms. The ultimate goal of this study is to develop recommendations for the implementation of delegated legislation in Ukrainian law, as well as to provide proposals for drafting the Law of Ukraine "On Delegated Legislation". Drafting such a law would allow for defining the concept, forms, limits, and procedure of delegation; establishing the procedure for parliamentary approval of delegated acts; regulating the terms of powers and the procedure for their termination; and enshrining mechanisms of parliamentary and judicial control.

Keywords: delegated legislation; parliamentary control; constitutional law; state of emergency; comparative law.

Вступ

Делегування у вітчизняному досвіді використовується як практичний інструмент взаємодії органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, але не оформлене як повноцінний інститут із чіткими принципами, процедурами й гарантіями контролю та відповідальності. Це прямо підкреслює проблему дослідження – за відсутності законодавчо визначених принципів, умов і порядку делегування сам інститут не може вважатися сформованим. Натомість відсутність чіткого розмежування делегованих повноважень продукує конфлікти й компетенційні спори. Отже, окресленою у цьому дослідженні проблематикою є нормативна невизначеність і викривлена практика (централізаційний ефект) [1, с. 45–54]. Перспективою вирішення цієї проблеми в межах дослідження є системне конституційно-законодавче визначення делегованого права з обов’язковим урахуванням стандартів Ради Європи / ЄС, таких як: субсидіарність, фінансова забезпеченість, контрольні запобіжники [2]. Також слід зазначити, що наявний порядок делегування повноважень в Україні не забезпечує ані визначеності адресатів і обсягу делегування, ані ефективності контролю та відповідальності, що в підсумку перетворює цей механізм на джерело централізації влади та компетенційних спорів. Нормативною архітектурою у сфері делегованого законодавства може виступати декілька моделей, що мають базуватись або на конституційному закріпленні рамкових принципів делегованого законодавства, або на розробці проекту Закону України «Про делеговане законодавство». Конституційне закріплення рамкових принципів делегованого законодавства має базуватися на принципах субсидіарності, тобто заборона делегування «державних прерогатив», таких як оборонна, безпека, держтаємниця, тимчасовість, пропорційність; зворотність / відкликання; фінансова нейтральність для органів місцевого самоврядування [3]. Аргументом тут може виступати дефініція, що нині відсутність таких принципів і процедур є джерелом конфліктів. Інститут делегованого законодавства є одним із ключових механізмів гнучкого правового регулювання у країнах із парламентсько-президентською та парламентською формами правління [1, с. 45–54]. Він передбачає надання парламентом права виконавчим органам видавати нормативно-правові акти, що за юридичною силою наближаються або прирівнюються до закону, в межах та на підставі спеціального уповноваження. В Україні інститут делегованого законодавства не має прямого конституційного закріплення. Його елементи фактично виявляються через повноваження Кабінету Міністрів України видавати постанови та розпорядження для виконання законів (ст. 117 Конституції України) [4]. Однак відсутність чіткої процедури, меж, строків і форм контролю за такими актами створює ризики розширеного

тлумачення делегованих повноважень, що може призвести до порушення принципу розподілу влади.

Огляд літератури

У межах цього дослідження було проаналізовано не лише вітчизняні наукові праці, присвячені проблемам делегованого законодавства, а й значний масив зарубіжної доктрини. Такий підхід дозволив здійснити порівняльний аналіз різних моделей нормативного закріплення делегованих повноважень у європейських країнах, виявити їхні спільні ознаки та відмінності, а також оцінити можливості адаптації окремих елементів цього досвіду до українського правового поля. Особливу увагу було приділено працям німецьких, французьких, італійських та польських дослідників, у яких відображено теоретичні засади й практичне функціонування інституту делегованого законодавства. У науковій літературі питання делегованого законодавства розглядається як складне явище, що перебуває на перетині принципів поділу влади та ефективності державного управління. Значний інтерес воно викликає у німецькій правовій науці, де ст. 80 Основного закону ФРН стала предметом численних досліджень. Німецькі автори підкреслюють, що ця модель поєднує гнучкість регулювання з гарантіями правової визначеності. Зокрема, К. Штерн зазначає, що «делегування в Німеччині є не інструментом передачі законодавчої влади, а технічним засобом деталізації закону за суворого контролю парламенту» [5]. Такий підхід дає змогу зберігати провідну роль парламенту в системі правотворчості, одночасно забезпечуючи оперативність виконавчої влади. Французька правова доктрина акцентує увагу на специфіці ордонансів як форми делегованого законодавства. Ордонанс (від фр. *ordonnance*) – це особлива форма нормативно-правового акта, яка виникла у французькому праві й нині є одним із ключових механізмів делегованого законодавства у Франції. За спостереженням М. Верпе, інститут ордонансів розглядається як винятковий механізм, що застосовується лише за наявності конституційно визначених підстав і передбачає обов'язкову подальшу ратифікацію парламентом [6]. Це дозволяє уникнути звуження компетенцій законодавчої влади, водночас забезпечуючи оперативність ухвалення рішень за умов, коли парламент не може діяти достатньо швидко. В італійській доктрині делеговане законодавство пов'язується насамперед із механізмом *decreti legislativi*, які ухвалюються урядом на підставі парламентського закону-доручення. Як відзначає Дж. Дзанобіні, така форма делегування забезпечує баланс між парламентською ініціативою та виконавчою ефективністю, адже парламент чітко визначає предмет, принципи та часові межі делегування [7]. Польська наукова традиція наголошує на важливості конституційних обмежень делегованого законодавства. Згідно з аналізом

Л. Гарліха, акти делегованого законодавства в Польщі можуть стосуватися лише окремих, чітко визначених сфер і завжди підлягають парламентському контролю [8]. Це дає змогу поєднувати функціональну гнучкість правотворчості з гарантіями дотримання принципу верховенства парламенту. Тож, у європейській доктрині інститут делегованого законодавства трактується не як альтернатива парламентському законотворенню, а як допоміжний механізм, покликаний забезпечити ефективність управління за умови збереження провідної ролі парламенту.

Матеріали та методи

Матеріальною основою дослідження стали нормативно-правові акти України, зокрема Конституція, закони та підзаконні акти, що прямо чи опосередковано стосуються регламентації делегованого законодавства, а також рішення Конституційного Суду України, які формують практику тлумачення відповідних положень [4; 9; 10]. Важливе значення мали міжнародно-правові документи та законодавчі акти зарубіжних країн, насамперед Франції, Німеччини, Італії та Польщі, у правових системах яких інститут делегованого законодавства має тривалу історію та різні моделі закріплення [9]. Допоміжним матеріалом виступили наукові праці українських і зарубіжних дослідників, присвячені проблемам розподілу влади, нормативної делегації та механізмів конституційного контролю, а також аналітичні матеріали міжнародних організацій і правових інститутів, що узагальнюють сучасні тенденції у сфері правотворчості демократичних держав [5; 6; 8; 11; 12].

Методологічною основою дослідження є комплекс сучасних загальнонаукових і спеціально-юридичних підходів. Діалектичний метод дав змогу розглянути інститут делегованого законодавства у розвитку та виявити закономірності його трансформації в умовах змін конституційного ладу [3, с. 121]. Історико-правовий метод був застосований для вивчення генези цього інституту в європейських країнах та особливостей його становлення в Україні. Використання формально-юридичного методу допомогло здійснити аналіз змісту правових норм, визначити їхню структуру та юридичну силу [3, с. 123–125]. Порівняльно-правовий метод слугував інструментом для зіставлення зарубіжного досвіду нормативного закріплення делегованого законодавства та оцінки можливостей його адаптації до українського правового поля. Системно-структурний підхід забезпечив дослідження місця делегованого законодавства в системі джерел права, тоді як методи аналізу та синтезу були використані для узагальнення отриманих результатів і формування висновків щодо наявних проблем та перспектив подальшого розвитку інституту делегованого законодавства в Україні [13, с. 11].

Результати та обговорення

У ході дослідження був проведений аналіз, який, у свою чергу, свідчить, що інститут делегованого законодавства в Україні перебуває лише на етапі становлення та характеризується відсутністю чіткого нормативного закріплення. Конституція України лише частково передбачає можливість делегування окремих повноважень між гілками влади, однак відсутні спеціальні процедури і механізми, які б визначали порядок, межі та форми такого делегування. Так само це породжує низку проблем, серед яких: відсутність правової визначеності, ризик узурпації влади виконавчими органами, а також труднощі у здійсненні конституційного контролю делегованих актів.

Стан інституту делегованого законодавства в Україні

Аналіз українського законодавства засвідчує, що інститут делегованого законодавства перебуває лише на стадії формування. Конституція України не містить системного визначення цього явища, обмежуючись лише загальними положеннями щодо поділу влади та можливості надання виконавчій гілці окремих функцій. Наявна практика, що виражається у праві Кабінету Міністрів встановлювати порядок реалізації окремих законів, має фрагментарний характер і не може розглядатися як цілісна модель делегованого законодавства.

Слід підкреслити, що за сучасних умов цей «правовий вакуум» стає небезпечним: виконавча влада отримує додаткові можливості для розширення своїх функцій без належного парламентського чи судового контролю. Це суперечить принципам конституціоналізму і створює ризики зловживань.

Ключові проблеми та виклики

Аналіз дав змогу визначити низку проблем, що ускладнюють становлення інституту делегованого законодавства в Україні:

1. *Відсутність єдиного визначення.* В українському законодавстві жоден нормативно-правовий акт не містить чіткого тлумачення поняття «делеговане законодавство», що унеможливує його однакове застосування.
2. *Слабкий контроль з боку парламенту.* Верховна Рада фактично передає повноваження Кабінету Міністрів, але не встановлює жорстких рамок їх виконання.
3. *Ризик узурпації влади.* Виконавчі органи часто беруть на себе функції законотворення, що суперечить принципу поділу влади.
4. *Нерівномірність застосування.* У різних сферах (економіка, соціальна політика, адміністративне управління) делегування реалізується по-різному, що породжує правову невизначеність.

В українській правовій системі питання делегованого законодавства досі лишається дискусійним. Окремі компоненти цього інституту простежуються у практиці делегування Кабінету Міністрів права встановлювати порядок реалізації положень законів або деталізувати окремі їх статті. Проте відсутність єдиного визначення породжує нерівномірність застосування та спричиняє правову невизначеність. У науковій літературі неодноразово підкреслювалась проблема того, що виконавча влада, отримавши надмірні повноваження без належного контролю, може фактично покладати на себе функції парламенту. Ця тенденція суперечить принципу поділу влади, закріпленому в Конституції України, і свідчить про необхідність створення більш чіткої законодавчої бази.

Компаративний аналіз зарубіжних моделей

Компаративне дослідження демонструє, що в країнах Західної Європи інститут делегованого законодавства має конституційне або законодавче підґрунтя. Так, у Німеччині чітко визначається як предмет делегування, так і строк дії делегованих актів, що запобігає їхньому перетворенню на альтернативне законодавство [9].

Німеччина. У Федеративній Республіці Німеччина інститут делегованого законодавства має чітке конституційне підґрунтя, що дозволяє розглядати його як усталену складову правової системи. Основний закон ФРН прямо передбачає можливість делегування, однак робить це у спосіб, який унеможливує надмірне розширення компетенції виконавчої влади. Насамперед законодавець визначає предмет делегування, тобто ті сфери суспільних відносин, у межах яких уряд має право видавати підзаконні нормативно-правові акти. Це може свідчити, що виконавча влада не може діяти довільно, а зобов'язана залишатися у суворо окреслених межах, визначених парламентом. Ще однією важливою ознакою німецької моделі є встановлення строків дії делегованих актів. Такий підхід забезпечує тимчасовий характер делегування, адже після завершення визначеного періоду акт втрачає чинність або потребує повторного схвалення парламенту. Це дозволяє уникнути ситуацій, коли делеговані повноваження фактично перетворюються на постійні й підміняють собою парламентську законотворчість. Крім того, у ФРН діє потужна система контролю за реалізацією делегованого законодавства. Парламент здійснює нагляд за межами та змістом делегованих повноважень, тоді як Федеральний конституційний суд має право перевіряти відповідність делегованих актів Основному Закону. Така подвійна система контролю гарантує, що делегування не стане інструментом узурпації влади, а залишатиметься лише допоміжним механізмом для забезпечення оперативності державного управління. У підсумку німецька модель демонструє

ефективне поєднання демократичних принципів і практичних потреб управління. Вона створює умови для швидкого реагування на виклики сучасності, водночас зберігає пріоритет парламенту як єдиного органу, уповноваженого здійснювати законодавчу діяльність.

Італія. В Італії делеговані акти підлягають парламентській ратифікації, що запобігає їхньому перетворенню на альтернативне законодавство. Такий підхід дозволяє гнучко реагувати на суспільні виклики, та зберігати верховенство парламенту. В Італії діє обов'язкова процедура парламентської ратифікації делегованих актів, що забезпечує баланс між гілками влади.

Франція. У Франції застосування делегованого законодавства можливе виключно у визначених випадках за суворо окресленими критеріями, що робить цей механізм, швидше, допоміжним, аніж постійним. Французька модель є більш обмеженою. Делегування можливе лише у виняткових випадках та за суворо визначеними критеріями. Це робить механізм, радше, допоміжним інструментом, ніж постійною практикою.

Польща. Польща, у свою чергу, закріпила делеговане законодавство на рівні Конституції. Конституція Польщі чітко визначає межі делегування та процедури ухвалення делегованих актів. Завдяки цьому інститут працює ефективно, без загрози узурпації влади.

Важливим є те, що в усіх указаних державах функціонують розвинені системи контролю за делегованими повноваженнями – як парламентського, так і судового. Парламент здійснює попередній та поточний контроль за додержанням делегованих меж, тоді як конституційні суди мають право перевіряти відповідність делегованих законодавчих актів. Такий системний контроль суттєво знижує ризики. Що стосується української моделі, запозичення окремих елементів зарубіжних моделей є перспективним і водночас складним завданням, що потребує особливої уваги до національної конституційної системи. Проте необхідно нормативно визначити поняття делегованого законодавства, встановити його види, процедуру ухвалення та обов'язкові механізми контролю. Не менш важливим результатом дослідження є висновок, що нинішня відсутність правових меж створює так званий правовий вакуум. За сучасних умов цей вакуум може бути використаний для посилення ролі виконавчої влади, що особливо небезпечно в умовах воєнного стану та потреби у швидкому ухваленні рішень [9].

Механізми контролю делегованого законодавства

Досвід більшості західноєвропейських держав переконливо свідчить, що ефективне функціонування інституту делегованого законодавства можливе

лише за умови наявності розвиненої та багаторівневої системи контролю. Центральним є місце парламентського нагляду. Саме парламент, як безпосередній носій законодавчої влади, визначає межі та умови делегування, формує коло питань, які можуть бути передані виконавчій владі, а також здійснює постійний моніторинг їхнього виконання [9]. Такий попередній і поточний контроль дає змогу запобігти ситуації, коли делеговані акти виходять за межі наданих повноважень або суперечать базовому закону. У багатьох країнах парламент має право не лише оцінювати доцільність ухвалення делегованих актів, а й скасовувати їх у разі перевищення встановлених меж. Не менш важливим елементом цієї системи є судовий контроль, який у більшості випадків реалізується конституційними судами [10]. Їхня роль полягає у перевірці відповідності делегованих актів Конституції та загальним принципам права. Таким чином, судова влада виступає своєрідним «запобіжником», що гарантує недопущення підміни законодавчої функції виконавчою та забезпечує дотримання фундаментальних засад правопорядку. Судовий контроль доповнює парламентський, створюючи багаторівневу систему захисту від можливих зловживань [10]. Отже, поєднання парламентського та судового контролю утворює подвійний механізм, що дає змогу, з одного боку, забезпечити оперативність і гнучкість виконавчої влади, а з іншого – гарантувати, що такі повноваження не будуть використані всупереч принципу верховенства права. Подібна система контролю довела свою ефективність у країнах Західної Європи і може слугувати орієнтиром для формування української моделі делегованого законодавства [9].

Українська модель: ризики та можливості

Сучасна українська модель делегованого законодавства залишається неповноцінно сформованою, що зумовлює низку суттєвих ризиків для правової системи та політичної стабільності держави. Насамперед варто відзначити відсутність чіткого нормативного закріплення цього інституту. Такий правовий вакуум відкриває шлях до поступового посилення ролі виконавчої влади, яка дістає можливість розширювати свої повноваження за рахунок законодавчої функції. У результаті виникає небезпека зміщення балансу між парламентом і урядом, що може призвести до фактичного підпорядкування законодавчого процесу потребам виконавчої гілки [1]. Додатковою проблемою є ускладнення здійснення конституційного контролю: відсутність чіткого визначення меж делегування робить складним завданням перевірку таких актів на відповідність Конституції та законам України. Водночас ситуація має й позитивний потенціал. Відсутність усталеної моделі дозволяє Україні звернутися до напрацювань західноєвропейських держав та адаптувати їхні механізми до власної правової системи. Ідеться насамперед

про чітке визначення предмета делегування, запровадження процедурного контролю та встановлення строків дії делегованих актів. Такий підхід може значно підвищити ефективність державного управління, дозволивши швидко реагувати на кризові ситуації та нові виклики, і водночас зберегти верховенство парламенту як єдиного законодавчого органу. Крім того, формування чіткої правової основи для делегованого законодавства сприятиме зміцненню принципу верховенства права. Це не лише унормування меж повноважень виконавчої влади, а й створення стабільної системи запобіжників проти можливих зловживань. Отже, українська модель, незважаючи на нинішні недоліки, має значний потенціал для розвитку за умови врахування європейського досвіду та забезпечення конституційного балансу між гілками влади.

Висновки

Реалізоване дослідження свідчить, що інститут делегованого законодавства в Україні поки що не має належного нормативного оформлення, що може створювати низку проблем, пов'язаних із правовою невизначеністю та можливістю зловживання виконавчою владою своїми повноваженнями. Конституція України не містить спеціальних правил щодо меж і процедур делегування, що створює «правовий вакуум» у цій сфері та послаблює принцип верховенства права. Компаративний аналіз показав, що у країнах Західної та Центральної Європи (Франція, Німеччина, Італія, Польща) інститут делегованого законодавства врегульований на рівні конституцій і спеціальних законів, які чітко окреслюють його предмет, часові межі та процедури контролю. Практика зарубіжних країн є яскравим прикладом поєднання гнучкості державного управління з гарантіями правової визначеності та парламентського контролю.

Перспективи розвитку делегованого законодавства в Україні полягають у необхідності:

- нормативно закріпити його поняття та основні параметри в Конституції або спеціальному законі;
- визначити чіткі межі й процедури делегування, зокрема щодо предметів регулювання та строків дії делегованих актів;
- встановити ефективні механізми контролю за правомірністю делегованого законодавства з боку парламенту та Конституційного Суду України;
- адаптувати позитивний досвід зарубіжних країн до національних умов з урахуванням принципів верховенства права й демократичного врядування.

Отже, нормативне закріплення інституту делегованого законодавства може стати важливим кроком у вдосконаленні української конституційної системи, сприяти підвищенню ефективності правотворчого процесу та водночас гарантувати баланс між законодавчою й виконавчою владою.

Перспективи та рекомендації

Аналіз сучасного стану делегованого законодавства в Україні свідчить, що перспективи його розвитку безпосередньо пов'язані з необхідністю чіткого конституційного та законодавчого закріплення цього інституту. Відсутність нормативно визначених процедур створює передумови для правової невизначеності та політичних маніпуляцій. Тому першим кроком на шляху реформування має стати законодавче визначення самого поняття делегованого законодавства, його функцій, видів та меж застосування. Це дозволить усунути неоднозначність у практиці та створить єдину правову основу для його реалізації. Не менш важливим є запровадження чітких процедур ухвалення делегованих актів. Йдеться про встановлення алгоритму їх підготовки, затвердження та обов'язкову перевірку на відповідність законам і Конституції України. Доцільним видається також введення строків дії делегованих актів, адже це убезпечить від ризику їхнього перетворення на постійні альтернативні джерела законодавства [2]. Такий підхід відповідає європейській практиці, де часові рамки відіграють ключову роль у збереженні балансу між ефективністю та демократичними принципами. Важливою складовою майбутньої моделі є створення системи контролю за делегованими повноваженнями. Парламент повинен зберегти за собою роль головного наглядача, здійснюючи як попередній, так і поточний контроль. Це означає, що кожен делегований акт має ухвалюватися лише в межах тих питань, які визначив законодавець, а у випадку перевищення повноважень парламент має право його скасувати. Паралельно необхідно розширити компетенцію Конституційного Суду України, надавши йому чіткі повноваження щодо перевірки конституційності делегованих актів. Така подвійна система контролю стане гарантією недопущення узурпації влади. Ще однією перспективною рекомендацією є використання зарубіжного досвіду. Україна може інтегрувати окремі елементи німецької, італійської, французької та польської моделей, адаптуючи їх до національних умов. Це дозволить не лише уникнути помилок, а й швидше сформувати дієвий правовий інститут, що відповідатиме вимогам сучасної державності. Особливу увагу слід звернути на контекст воєнного стану, у якому нині перебуває Україна. За таких умов делеговане законодавство може стати важливим інструментом для оперативного реагування на загрози. Водночас існує небезпека надмірної концентрації влади у виконавчій гілці. Тому впровадження цього інституту має супроводжу-

ватися створенням дієвих запобіжників, що гарантуватимуть дотримання демократичних принципів навіть у кризових ситуаціях. Отже, перспективи розвитку інституту делегованого законодавства в Україні безпосередньо пов'язані з його конституційним і законодавчим закріпленням [1; 14]. Становлення чіткої правової регламентації дозволить адаптувати європейський досвід до національних умов, зміцнити засади верховенства права та демократичного врядування, а також запобігти можливим зловживанням.

Список використаних джерел

- [1] Пономарьова Г. П., Бондаревич М. П. Історія становлення й розвитку делегованого законодавства: досвід Великої Британії, Франції, США. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 6. С. 16–20. URL: http://www.lsej.org.ua/6_2017/6_2017.pdf (дата звернення: 14.08.2025).
- [2] Центр експертизи доброго врядування. Висновок щодо проєкту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про місцеві державні адміністрації» та деяких інших законодавчих актів України щодо реформування територіальної організації виконавчої влади в Україні» (#4298). Страсбург, 21 лютого 2024 р. CEGG/LEX(2024)1. URL: <https://rm.coe.int/cegg-lex-2024-1-local-state-administrations-draft-law-4298-as-of-21-fe/1680aea85f> (дата звернення: 14.08.2025).
- [3] Кравченко В. Правові проблеми реалізації принципу поділу влади в Україні. Київ : Наук. думка, 2019. 312 с.
- [4] Конституція України : офіц. текст від 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 14.08.2025).
- [5] Stern K. Das Staatsrecht der Bundesrepublik Deutschland. München : C.H. Beck, 2010.
- [6] Verpe M. Droit constitutionnel. Paris : Dalloz, 2015.
- [7] Zanobini G. Corso di diritto amministrativo. Milano : Giuffrè, 2012.
- [8] Garlicki L. Polskie prawo konstytucyjne. Warszawa : Liber, 2016.
- [9] Конституції зарубіжних країн Європи : зб. офіц. текстів / упоряд. В. Шаповал. Київ : Юрінком Інтер, 2011. 560 с.
- [10] Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частин другої, третьої, четвертої статті 219 Регламенту Верховної Ради України (справа про Регламент Верховної Ради України) № 4-рп/2008. *Офіційний вісник України*. 21 квіт. 2008. № 28. С. 150. Ст. 904, код акта 42775/2008. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/v004p710-08> (дата звернення: 14.08.2025).
- [11] Bjorge E. General Principles of Law Formed Within the International Legal System. *International and Comparative Law Quarterly*. 2023. Vol. 72, issue 4. P. 84–867. <https://doi.org/10.1017/S0020589323000362>.
- [12] Hartley T. C. Basic Principles of Jurisdiction In Private International Law: the European Union, The United States and England. *International and Comparative Law Quarterly*. 2022. Vol. 71, issue 1. P. 211–226. <https://doi.org/10.1017/S0020589321000427>.
- [13] Халабуденко О. А. Теорія держави і права : метод. рек. до вивчення дисципліни для студ. Спец. «Право». Київ – Тернопіль : КНУБА, «Бескиди», 2021. 56 с.
- [14] Фатхутдінова О. В., Куненко І. С., Максимова Л. О., Хлабистова К. В. Теорія держави і права : підручник. Київ : КНТ, 2022. 328 с.

References

- [1] Ponomarova H.P., & Bondarevych, M.P. (2017). History and Development of Delegated Legislation: Experience of Great Britain, France, the Usa. *Juridical Scientific Electronic Journal*, 6, 16-20. Retrieved from http://www.lsej.org.ua/6_2017/6_2017.pdf.
- [2] Centre of Expertise for Good Governance. (February 21, 2024). *Opinion on the Draft Law "On Amendments to the Law of Ukraine 'On Local State Administrations' and some other legislative acts of Ukraine on reforming the territorial organization of executive power in Ukraine"* (#4298). Strasbourg: Council of Europe. CEGG/LEX(2024)1. Retrieved from <https://rm.coe.int/cegg-lex-2024-1-local-state-administrations-draft-law-4298-as-of-21-fe/1680aea85f>.
- [3] Kravchenko, V. (2019). *Legal Problems of the Implementation of the Principle of Separation of Powers in Ukraine*. Kyiv: Naukova Dumka.
- [4] Constitution of Ukraine. (June 28, 1996). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.
- [5] Stern, K. (2010). *Das Staatsrecht der Bundesrepublik Deutschland*. München: C.H. Beck.
- [6] Verpe, M. (2015). *Droit constitutionnel*. Paris: Dalloz.
- [7] Zanobini, G. (2012). *Corso di diritto amministrativo*. Milano: Giuffrè.
- [8] Garlicki, L. (2016). *Polskie prawo konstytucyjne*. Warszawa: Liber.
- [9] Shapoval, V. (Ed.). (2011). *Constitutions of Foreign European Countries*. Kyiv: Yurinkom Inter.
- [10] Decision of the Constitutional Court of Ukraine in the case concerning the constitutional submission by 50 Members of Parliament of Ukraine regarding the compliance of the provisions of Parts Two, Three, and Four of Article 219 of the Rules of Procedure of the Verkhovna Rada of Ukraine with the Constitution of Ukraine (the case on the Rules of Procedure of the Verkhovna Rada of Ukraine).(2008). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/v004p710-08>.
- [11] Bjorge, E. (2023). General Principles of Law Formed Within the International Legal System. *International and Comparative Law Quarterly*, 72(4), 845-867. <https://doi.org/10.1017/S0020589323000362>.
- [12] Hartley, T.C. (2022). Basic Principles of Jurisdiction in Private International Law: the European Union, The United States and England. *International and Comparative Law Quarterly*, 71(1), 211-226. <https://doi.org/10.1017/S0020589321000427>.
- [13] Khalabudenko, O.A. (2021). *Theory of State and Law*. Kyiv–Ternopil: KNUBA, "Beskydy".
- [14] Fatkhutdinova, O.V., Kunenko, I.S., Maksymova, L.O., & Khlabytova, K.V. (2022). *Theory of State and Law*. Kyiv: KNT.

Владислав Ігорович Катилов

аспірант кафедри теорії та історії права

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

61024, вул. Григорія Сковороди, 77, Харків, Україна

e-mail: v.i.katylov@nlu.edu.ua

ORCID 0009-0002-8582-2486

Vladyslav I. Katylov

Ph.D. Student of the Department of Theory and History of Law

Yaroslav Mudryi National Law University

61024, 77 Hryhoriia Skovorody Str., Kharkiv, Ukraine

e-mail: v.i.katylov@nlu.edu.ua

ORCID 0009-0002-8582-2486

Рекомендоване цитування: Катилов В. І. Проблеми та перспективи нормативного закріплення делегованого законодавства в Україні. *Проблеми законності*. 2025. Вип. 170. С. 54–67. <https://doi.org/10.21564/2414-990X.170.338150>.

Suggested Citation: Katylov, V.I. (2025). Problems and Prospects of the Normative Regulation of Delegated Legislation in Ukraine. *Problems of Legality*, 170, 54-67. <https://doi.org/10.21564/2414-990X.170.338150>.

Статтю подано / Submitted: 15.08.2025

Доопрацьовано / Revised: 16.09.2025

Схвалено до друку / Accepted: 29.09.2025

Опубліковано / Published: 30.09.2025